

دیدگاه‌سیدمر تفضی آوینی درباره حاتمی‌کیا

سینماگری بسیجی

۲۰ فروردین‌ماه، سالروز پرواز آسمانی سیدمر تفضی آوینی است؛ هنرمندی که نگاه ارزنده‌ای به هنر داشت و پژواک آن را در قلمی جادویی به رشته تحریر در می‌آورد. سید شهیدان اهل قلم درباره شخصیت و آثار حاتمی‌کیا نوشته‌های گرانقدری دارد و درباره فیلمساز متعهد سینمای انقلاب نوشته بود: «شاید باشند فیلمسازانی که مهارت تکنیکی‌شان در سینما از حاتمی‌کیا بیشتر باشد، اما هیچ‌کدام «بسیجی» نیستند و من به بسیجیان امید بسته‌ام؛ نه من تنها، همه آنان که تقدیر تاریخی انسان فردا در یافته‌اند و می‌دانند که ما از آغاز قرن پانزدهم هجری پای در «عصر معنویت» نهاده‌ایم. ظهور حاتمی‌کیا در سینمای انقلاب واقعه‌ای است نظیر انقلاب. هر کس سینما را بشناسد و آدم مغرضی هم نباشد، قدر حاتمی‌کیا را به مثابه یک فیلمساز در خواهد یافت. اما حاتمی‌کیا فقط در این حد توقف ندارد. او در عرصه سینما مظهر انسان‌هایی است که با انقلاب اسلامی ایران در تاریخ ظهور کرده‌اند و آنان را باید «طلایه‌داران عصر معنویت» خواند. او یک «بسیجی» است. در میان کلمات، کلمه‌ای بدین زیبایی بسیار کم است: «بسیجی». نه از آن لحاظ که سخن از موسیقی الفاظ می‌رود و نه از لحاظ ایمازی که در ذهن می‌سازد؛ نه، جای این حرف‌ها اینجا نیست. از آن روی که این کلمه بر مدلولی دلالت دارد که تجسم کامل آن روحی است که در «آوردگاه جهاد در راه خدا» تحقق یافته است. بگذار بگویند فالئی رمانتیک می‌نویسد، اما من اگر بخواهم در بند این حرف‌ها باشم، دیگر نمی‌توانم عاشق بسیجی‌ها بمانم. اما تو «ابراهیم‌جان». بسیجی و عاشق بمان و جز درباره عشاق حق و بسیجی‌ها فیلم ماساز…»

■ ■ ■

کارن همایونفر:

بادیگارد حاتمی‌کیا را به هیج قیمتی از دست ندهید

این روزها فیلم سینمایی «بادیگارد» با استقبال کم‌نظیر مخاطبان در سینماهای کشور در حال اکران است و علاقه‌مندی مردم برای تماشای این فیلم بار دیگر اهمیت ساخت و اکران آنرا همراستا با نگاه ارزش‌مدار مخاطب ایرانی را به متولیان امر گورزند می‌کند. در این میان اظهارنظر عوامل فیلم هم در نوع خود جالب و برای مخاطب کارگشا است، چنانکه کارن همایونفر که سازنده موسیقی متن «بادیگارد» بوده در صفحه شخصی خود درباره ساخت و اکراندورزی‌اش به این اثر گرانقدر نوشته بود: «شک نکنید زیباییات موسیقی‌ای است که در سینما ساخته‌ام و لحظه به لحظه، ت به نت آن را با عشق و هیجان می‌نویسم. حاتمی‌کیا با یک پرویز پرستویی تکرارنشدنی با بازگشت به اوجی غربی از مرلبا زارعی درختان و امیر آقایی حیرت‌انگیز و بابک حمیدیان متفاوت و فیلمبرداری باشکوه محمود کلاری دوست قدیمی و گروهی بی‌نظیر امسال قلب‌های‌تان را تسخیر خواهد کرد. از شما چه پنهان با شقی می‌نویسم و ترس. می‌ترسم یک نت یک ساز یک رنگ‌آمیزی یک احساس یک ملودی یک ترکیب‌بندی یک لحظه یک فریم از بقیه که در اوج هستند کم بیابوم. بادیگارد حاتمی‌کیا را اصلا اصلا اصلا به هیچ قیمتی از دست ندهید و دعا کنید من هم وصل بشم به کائنات. خدایوند فرشته‌های موسیقی جادویی را یک تیر و کمان جادویی بدهد و تیری شلیک کند به ما شاید موسیقی من مثل این دلنوشته تصویری از نسل من جادویی شود.»

■ ■ ■

در گذشت بازیگر بی‌خانمان سینما

ثریا حکمت صبح روز جمعه بعد از تحمل مشکلات بسیار بر اثر مسمومیت دارویی درگذشت. سرنوشت این بازیگر که از روز دوشنبه هفته پیش به کما رفته بود، نشانه‌ای از روی دیگر سکه بازیگری در ایران است که در غفلت متولیان فرهنگی مدت‌ها بود به شکلی دردناک و حتی در وضعیت بی‌خانمانی زیست می‌کرد. آذر مهدی‌قلی‌خانی با نام هنری ثریا حکمت که سابقه طولانی در زمینه بازیگری داشت، در فیلم‌هایی چون «خواستگاری»، «دو مسافر» و در سریال‌هایی چون «پارتمان» و «خانه به‌خانه» ایفای نقش کرده و آخرین بار در فیلم «آواز قو» حضور یافت. حکمت در سال ۱۳۹۳ طی گفت‌وگوی کوتاهی از وخیم شدن شرایط زندگی‌اش و اینکه قرار است چادرنشین شود، گفته بود و عنوان کرد: «آدمی که در حال غرق شدن است، به هر جا پناه می‌برد، من هم به همه جا رانتم حتی خواستم اگر قرار است بعد از مرگم قبری در قطعه هنرمندان به من بدهند در زمان زنده بودنم آن را بفروشم که گفتند، نمی‌شود!»

گروه فرهنگ و هنر: فیلم «بادیگارد» تازه‌ترین ساخته ابراهیم حاتمی‌کیا این روزها در اکران نوروزی است و در این مدت نقطه نظرات مختلفی به خود گرفته. «بادیگارد» فیلمی مرتبط با مساله شهدای هسته‌ای است و حال در همجواری روز ملی هسته‌ای، صفحه‌ای ویژه برای این اثر سینمایی تدارک دیده شده است که یکی از یادداشت‌های نگاشته‌شده درباره این فیلم به قلم پرویز امینی، کارشناس و پژوهشگر اجتماعی از منظر پارادایم پوزیتیویستی (اثبات‌گرایی) و براساس رویکرد نشانه‌ای به جهان پهنفته در تفکر حاتمی‌کیا در اثر جدیدش است که متن این نگاه را در ادامه می‌خوانید.

■ از تنهایی قهرمان‌ها تا بروز آرمان‌ها

حاج حیدر ذبیحی در فیلم «بادیگارد» دست کم از یک جهت با حاج کاظم در «آژانس شیشه‌ای» مشترک است. مساله حاج کاظم این بود که غیر از همسرش فاطمه، تقریبا هیچ کس با کنش او موافق نبود. آدم‌های درون آژانس، از روشفکر تا بازاری و پیرمرد عارف‌مسلك و دانشجو و احمد همرزم سابق و سلحشور به‌عنوان نیروی امنیتی تا پسر بزرگش سلمان، عمل او را درک نمی‌کردند و این درک نشدن، او را تنها کرده بود. در بادیگارد هم افشار؛ مسؤول ارشد و مستقیم ذبیحی، نیروی امنیتی روی ویلچر، دخترش و بعد دامادش و مهندس زرین دانشمند هسته‌ای نیز حاج حیدر و کنش او را باز جز همسرش، درک نمی‌کنند و نتیجه این درک نشدن باز تنهایی حاج حیدر است. در «آژانس شیشه‌ای» کنش خشونت‌آمیز و غیرقانونی گروگانگیری حاج کاظم صرفا یک عمل خشونت‌آمیز و غیرقانونی مثل اقدام‌های مشابه سایر گروگانگیرها که برای رسیدن به خواسته خود مردم را گروگان می‌گیرند، درک و فهمیده می‌شد. در «بادیگارد» کنش حاج حیدر در محافظت از شخصیت‌ها، با اقدام مشابه بادیگارد‌های حرفه‌ای یکسان تلقی می‌شود که در ازای پولی که به‌عنوان حقوق می‌گیرند، جان خود را برای محافظت از جان فرد دیگر به خطر می‌اندازند. این شباهت ظاهری دو اقدام باعث شده بود این دو عمل مثل هم معنا و فهمیده شود. در حالی که معنای گروگانگیری حاج کاظم با همه گروگانگیری‌های متعارف و معنای کار حفاظتی حاج حیدر با همه کارهایی که بادیگارد‌هاست. حرفه‌ای در دنیا انجام می‌دهند، تفاوت داشت. اینکه دو عمل که ظاهر و کالبد واحد داشته باشند، شبیه به هم تلقی شوند، متکی بر یک پیش‌فرض

حیدر در آخرین سکانس فیلم «بادیگارد»

آغوش خود را برای نجات جان دانشمند هسته‌ای باز می‌کند تا او را از مهلکه ترور نجات دهد؛ آغوشی که به شهادت و آنچه دل بدان بسته بود منجر می‌شود. آری، حدیث ازروهاست دل کندن و دل نشاندن در میانه خزان‌زدگی‌های روزگار و حاج حیدر حاتمی‌کیا، جنس دور اما شیرینی از همین غبار نشسته در سکون و سکوت است. فیلم «بادیگارد» که این روزها در اکران سینماهای کشور است، داستانی از آرمان‌های قهرمانی است که هنوز روحش را در میان دشت میجنون می‌جوید و حال می‌خواهد محافظ باشد نه بادیگارد، چرا که بادیگارد بودن را مترادف طلب قدرت خواهان می‌داند. آنچنان که در دیالوگی می‌گوید: «بادیگارد مزدور است، اعتقاد پشت سرش نیست، چرا که اعتقاد مربوط به دهه ۶۰ است.» می‌خواهد حافظ جان آثانی باشد که دل در گروی نظام دارند و وسوسه‌های قدرت و کاخ‌های ثروت‌اندوزی مسیرشان را تغییر نداده است.

حاج حیدر فیلم «بادیگارد» می‌تواند دنباله‌ای از حاج کاظم «آژانس شیشه‌ای» باشد؛ با همان رویکرد و نگاهی که در هر ۲ کاراکتر هویدا است. یکی آرمانش در نفس‌های عباس می‌گنجد و این دیگری راهش را از رانخوران و حیره‌خوران جدا کرده و دغدغماش حفظ جان دانشمندی هسته‌ای با نام زرین است تا در انتها و با سکانسی تلخ اما با شکوه جانش را سپر تیرهای دشمنان کند.

مافوق حیدر به او می‌گوید دانشمندان هسته‌ای

فرهنگ و هنر

نگاهی به فیلم «بادیگارد» از منظر پارادایم پوزیتیویستی

اعلام بی‌طرفی علم در قرن بیستم را بزرگ‌ترین فاجعه این قرن می‌دانست و بی‌طرفی را ابزار استفاده از دانشمندان و متفکران برای پیشبرد مائشمنی بی‌رحم بسرمایه‌داری و استعمار تلقی می‌کرد. بنابراین انتخاب ما این است که پیچ و مهره‌های چه مائشمن فکری و سیاسی و با چه معیاری بشویم.

■ تفاوت‌های عمیق اعتقادی میان محافظ و بادیگارد

فرق بادیگارد و محافظ در این است؛ برای بادیگارد، ارزش‌های خاص و افراد خاصی که حامل این ارزش‌ها هستند، معیار کار نیست بلکه به‌عنوان یک حرفه به آن نگاه می‌کند که در ازای درآمد اقتصادی، جان خود را معامله می‌کند و برای او دکتر صولتی، مهندس زرین و افراد بهتر یا بدتر از اینها فرق ندارد. اما محافظ با معیار ارزش‌هایش این کار را می‌کند و اینکه از جان چه کسی مراقبت کند، برایش فرق می‌کند. با اینکه صولتی به‌عنوان معاون رئیس‌جمهور و مشاورش از کار او راضی‌اند و خواهان به خدمت گرفتن او هستند از آنها جدا می‌شود در حالی که مهندس زرین او را پس می‌زند و تحقیرش می‌کند اما خود را موظف به حفظ جان او می‌داند ولو اینکه از کار تعلق و برکنار شده باشد. اگرچه شکل ظهور متفاوتی دارند. اپوزیسیون، حاتمی‌کیا را به سبب دفاع از یک سری ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب به پیچ و مهره مائشمن قدرت فکری و سیاسی جمهوری اسلامی متهم می‌کند، چنانکه در دیالوگ بین مهندس زرین و همسرش همین بحث است. حاتمی‌کیا از زبان مهندس زرین به این مخالفت‌ها پاسخ می‌دهد که طرح نژاعی که می‌کنید، اساسا غلط است. نژاع بر سر پیچ و مهره بودن یا نبودن نیست چون از آن گریزی نیست، امکان فرار شدن از این مساله وجود ندارد و آنهایی که از ایران رفتند، تبدیل به پیچ و مهره‌های یک مائشمن فکری و سیاسی دیگر شدند. بنابراین انتخابی که تا حدودی ما داریم، اولاً انتخاب پیچ و مهره شدن یا نشدن نیست. یعنی امکان زندگی در موضع بی‌طرفی وجود ندارد. همواره ما در ارتباط با مسائل در موضعی هستیم که این موضع به هر اندازه کوچک و ضعیف، بساز در حال پیش بردن چرخ‌دنده‌های یک مائشمن فکری و سیاسی است. مساله بی‌طرفی از پیش‌فرض‌های دیگر پارادایم پوزیتیویستی است و مورد نقد عموم پارادایم‌های گوناگون غیرپوزیتیویستی از هرمنوتیک تا انتقادی و پست مدرن و… است، به طوری که دکتر شریعتی

■ ■ ■

یادداشتی برای «بادیگارد» حاتمی‌کیا

آغوشی برای شهادت

در عصر جدید سرداران گرانقدر نظام هستند و حفاظت از آنها مقدم از هر گزینه‌ای است و از آن پس حیدر چشم‌های خسته و جان زخمی خود را با تمام وجود در راه حفظ جان مهندس جوان هسته‌ای می‌گذارد، چرا که حفاظت از او را بر عین محافظت از نظام می‌داند و این مهم‌ترین اصل در نگاه حیدر حاتمی‌کیاست که نفس‌هایش تا همیشه برای نظام می‌تپد.

ابراهیم حاتمی‌کیا که با «دیدهبان» نگاهش، جانی به سینمای دفاع‌مقدس بخشید و حال پس از سال‌ها می‌تواند عنوان سردار سینمای ارزش‌مدارانه مقاومت و دفاع‌مقدس را داشته باشد، در فیلم جدیدش به دنبال شکی روان‌شده در حاج حیدر مینب بر مرز میان عشق و تعهد است. قهرمانی که جانش را برای زیبایی‌های نظامی که به محافظت از آن مفتخر است، می‌گذارد. از این رو نگاه جاری در این فیلم جدا از عناصر سینمایی براساس رویه‌ای ایدئولوژیک بنا شده و فاصله‌ای عمیق با آثاری هالیوودی با همین موضوع چون فیلم «محافظ شخصی» می‌یابد.

حیدر به تصویردرآمده در «بادیگارد»، سرباز پایدار نظام است که همچون حاج کاظم نجوا و نگاه ولایت را در جان ذخیره دارد. بسیجی‌جان رکفی که اسیر وسوسه‌ها نشده و براساس تعهدی

حدیث نفس مرثاتی باشد که در تنگنای زمانه و

عزت‌الله ضرغامی از شهید

سیدمر تفضی آوینی می‌گوید

مراسم گرامیداشت بیست و سومین سالگرد شهادت سیدمر تفضی آوینی با سخنرانی عزت‌الله ضرغامی برگزار می‌شود. به گزارش روابط عمومی موسسه فرهنگی - هنری روایت فتح، مراسم گرامیداشت بیست و سومین سالگرد سید شهیدان اهل قلم روز شنبه ۲۱ فروردین ۹۵، از ساعت ۱۶ الی ۱۸ در تالار فردوسی واقع در خیابان استاد نجات‌اللهی نیش خیابان ورشو برگزار می‌شود. در این مراسم که با اجرای رسالت بوذری و سخنرانی مهندس ضرغامی رئیس سابق سازمان صدا و سیما همراه خواهد بود بخش‌هایی از تولیدات تلویزیونی شهید آوینی به نمایش در خواهد آمد. شهید سیدمر تفضی آوینی در سال ۱۳۷۲ و حین تولید یک مستند تلویزیونی در منطقه فکه بر اثر انفجار مین به شهادت رسید.

■ ■ ■

نمایش فیلم «محمد رسول‌الله(ص)»

در جشنواره جهانی فجر

فیلم «محمد رسول‌الله(ص)» به جشنواره جهانی فیلم فجر نور خواهد بخشید. ساخته‌مجید مجیدی به‌عنوان یکی از آثار ایرانی جهت نمایش برای میهمانان خارجی جشنواره جهانی فیلم فجر انتخاب شده و قرار است در این رویداد بین‌المللی به نمایش درآید. علاوه بر آن فیلم سینمایی «نفس» به کارگردانی نرگس آبیار هم برای بخش نمایش‌های ویژه مدیران، بخش‌کنندگان و میهمانان خارجی سی‌وچهارمین جشنواره جهانی فیلم فجر انتخاب شد. سی‌وچهارمین جشنواره جهانی فیلم فجر از اول تا ششم اردیبهشت‌ماه امسال با دبیری رضا مکریمی در پردیس سینمایی چارسو برگزار می‌شود.

■ ■ ■

اربعین فرج‌الله سلحشور

پرشور بر گزار شد

مراسم اربعین مرحوم فرج‌الله سلحشور هنرمندارزشی، متعهدولایتی سینما و تلویزیون روز پنجشنبه ۱۹ فروردین‌ماه با حضور جمعی از هنرمندان، جامعه قرآنی کشور و تنی چند از مقامات کشوری و لشکری و شخصیت‌های فرهنگی و هنری در امامزادگان سیدجعفر و حمیده خاتون‌باغ فیض برگزار شد. در این مراسم پرشور پس از قرائت قرآن کریم، زاکران اهل بیت و تعدادی از مداحان از جمله نریمان پناهی، مقدم و محمد طاهری به ذکر مداحی اهل بیت عصمت و طهارت پرداختند. یکی از نکات ویژه این مراسم نصب بنری بود که روی آن فرازی از بیانات مقام معظم رهبری در تحریر درآمد و در متن آن نوشته شده بود: «موفقیت‌های شهید آوینی و مرحوم سلحشور در مسائل فرهنگی نشان‌دهنده این است که روحیه و تفکر انقلابی چگونه گرهما را می‌گشاید و موفقیت‌ساز می‌شود». در این مراسم آیت‌الله قرهی، استاد اخلاق حوزه و دانشگاه درباره ویژگی‌های مرحوم سلحشور سخنرانی کرد و بیان کرد: آنچه درباره این مرد ولایتی مرحوم حاج‌فرج‌الله سلحشور که انصافا از سابقون و السابقون بودند قابل بیان است این است که عمر ایشان توام با کیفیت بوده نه کمیت و بقای‌ش ے به همان ماندگاری او است. یک نمونه آن همان یوسف پیامبر(ع) است که هرچه انسان می‌بیند کینه نمی‌شود.

■ ■ ■

کتاب «هنر انقلاب» رونمایی می‌شود

همزمان با برگزاری مراسم افتتاحیه هنر انقلاب اسلامی در حوزه هنری، کتاب «هنر انقلاب» تألیف دکتر مرتضی گودرزی‌دیباج امروز رونمایی می‌شود. این کتاب که مشتمل بر ۹ فصل است، جریان هنر انقلاب را از مراحل شکل‌گیری در سال‌های پیش از انقلاب اسلامی ایران روایت کرده و ضمن معرفی هنرمندان مؤثر در ایجاد این دوره از تاریخ هنر ایران، به ابعاد و روند رشد و بلوغ هنر انقلاب در طول سال‌های گذشته پرداخته است. از جمله ویژگی‌های این اثر استفاده از تصاویر رنگی آثار هنرمندان و آشنایی با اندیشه‌های ایشان در رشته‌های هنرهای تجسمی همچون: نقاشی، گرافیک، مجسمه‌سازی و کاریکاتور است که در شکل‌گیری جریان هنر انقلاب نقشی مؤثر ایفا کرده‌اند. هفته هنر انقلاب اسلامی از ۲۰ تا ۲۷ فروردین‌ماه ۱۳۹۵ با معرفی چهره سال هنر انقلاب در حوزه هنری برگزار می‌شود.

■ ■ ■

«ال کلاسیکو» در تهران

«ال کلاسیکو» به تهران می‌آید. این فیلم تولید مشترک عراق و نروژ به کارگردانی هلکوات مصطفی‌بوسه که قرار است در بخش رقابتی سینما سعادت جشنواره جهانی فیلم فجر به نمایش درآید. تماشاکر این فیلم در فضایی گرم و جذاب از کردستان عراق تا اسپانیا به پناه دیدار با کریستیانو رونالدو می‌رود تا این بار مساله عاشقانه‌ای چون فوتبال بستر فیلمی سینمایی شود. «ال کلاسیکو» نخستین بار در جشنواره بین‌المللی فیلم دونی سال گذشته روی پرده رفت.